

3. Poland weighs benefits of surge of migrants from Ukraine. Financial Times, 28.05.2017. <https://www.ft.com/content/aeda9ebe-3afa-11e7-ac89-b01cc67cfeec>.

4. Моніторинг міграційної ситуації та змін у сфері управління міграцією та кордонами. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://dmsu.gov.ua/assets/files/migprocess/zvit_vypusk_30.pdf

УДК 338

ОСНОВНІ ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Матвієнко Г.А., к.е.н., Таврійській національний університет імені В.І.Вернадського, м.Київ, Україна

Summary: *In the modern world, global processes have a significant influence on socio-economic development. Therefore, Ukraine have to adapt the economy to these processes and mitigate the negative consequences in the strategic period.*

Keywords: *debt economy, age structure of population, depopulation, innovation, inequality of income, migration, technological backwardness*

Постановка проблеми. Досягнення сталого та інклюзивного розвитку економіки передбачає довгострокове планування з врахуванням пом'якшення та нейтралізації ризиків. Більшість ризиків, які впливають на економічний розвиток мають глобальні тенденції: нерівність доходів, старіння населення, боргова економіка. Багато розвинутих країн вже десятки років тому, почали впроваджувати реформи по зменшенню наслідків глобальних ризиків на довгостроковий економічний розвиток. В Україні тільки починають обговорювати ці питання та приймають рішення, які мають лише короткостроковий характер і не вирішують сутності проблем (підвищення пенсійного віку, реструктуризація заборгованості, диференційоване оподаткування та інші). В цьому аспекті доцільно розглянути більш детально основні виклики соціально-економічного розвитку в Україні.

Нерівність доходів є широко поширеним явищем, яке є багатограним та неминучим при всіх економічних системах. Значне збільшення нерівності доходів населення призводить до соціальних, політичних та економічних катастроф. За дослідженнями ОЕСР є тісний кореляційний зв'язок між збільшенням нерівності доходів та зниженням економічного росту. Так, за розрахунками, через зростання нерівності доходів за останні 25 років ВВП країн зменшився на 8,5%. Наприклад тільки для Німеччини ці втрати складають 40 млрд.євро на рік. Таким чином, державна політика повинна бути направлена на формування потужного середнього класу, використовуючи виважену податкову політику та корпоративне управління. В Україні за самооцінкою домогосподарств за рівнем доходу, 38% постійно відмовлялися

собі в найнеобхіднішому, крім харчування. Домогосподарств з середньодушовим рівнем доходу до 1920 грн було 14,8% в 2017 році, до 3000 – 50,3%. Співвідношення грошових доходів найбільш та найменш забезпечених 10% населення має загрозову тенденцію до збільшення та складає 5,2 разів. Також приблизно половину своїх доходів українці витрачають на продукти харчування. Значною за обсягами є трудова та освітня міграція, яка значно ослаблює кадровий потенціал України [1].

Об'єктивною загрозовою тенденцією, з якою стикнулись більшість розвинених країн є старіння населення. В Україні, ці процеси погіршуються у зв'язку із комбінацією зі значною депопуляцією населення. За розрахунками ООН в 2100 році населення України буде складати менше 30 млн. осіб. В 2019 році, як і в багатьох минулих роках, залишається суттєвим перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених: на 100 померлих – 45 живонароджених (практично помирає в два рази більше людей ніж народжується). Більшість країн Європи вже змінили свої пенсійні, медичні та освітні системи, підлаштовуючись під старіння населення. Більша тривалість життя може стати цінним ресурсом для економіки, зайнятості та активне довголіття людей похилого віку є запорукою подальшого економічного розвитку. Спеціалісти міжнародної компанії PwC підрахувати, що підвищення зайнятості людей від 55 років, може підвищити ВВП від 20%.

Негативним явищем сучасної економічної системи є боргова економіка. Зараз практично немає країн без державного боргу. Україна в останні роки тільки збільшує обсяги своїх зобов'язань. Загальний державний борг за останні 10 років збільшився в 7 разів. За Бюджетним кодексом, порогове значення відношення державного боргу до ВВП повинно складати 60%, в 2015 це показник складав – 79%, 2016 – 81% 2017 -72%. в 2019 році цей показник склав – 55%, але уряд вже запланував нові запозичення і зростання ВВП за прогнозами буде незначне. Борг на одного працюючого має стійку тенденцію до збільшення з 2008 року, з 9031 грн до 132750 грн. (в 14,7 разів). Все це створює додаткові ризики економічного росту для майбутніх поколінь та визначає значну залежність при прийнятті соціальних та економічних рішень від кредиторів.

Тому в сучасних умовах доцільна підтримка концепції формування креативної особистості з активним довголіттям, розвиток інклюзивної економіки та сучасної освітньої системи, які можуть нейтралізувати в довгостроковому періоді глобальні виклики [2].

Висновки. Україна відноситься до країн з низьким середнім доходом та характеризується значною нерівністю. Доцільним є впровадження ефективної та виваженої державної політики, спрямованої на перерозподіл суспільних фінансів: впровадження прогресивних схем оподаткування, зміни стандартів якості та кількості суспільних послуг (їх доступності); підтримка соціальної відповідальності бізнесу; інклюзивний економічний розвиток; реформування системи освіти відповідно до нових тенденцій; підтримка активного довголіття; розвиток новітніх технологій; зміна політики зайнятості та ін. Для зменшення рівня державного боргу доцільно збільшити ефективність

регулювання міждержавного руху капіталів; збільшення українського експорту; підвищення стійкості вітчизняного фінансового ринку; сприятливі умови внутрішнього кредитування; зменшення витрат на обслуговування боргу.

Таким чином вирішення глобальним проблем вимагає багатосекторного стратегічного підходу практично у всіх сферах, взаємодію держави, науки та бізнесу.

Список літератури.

1. Матвієнко Г.А. Нерівність доходів та старіння населення як головні чинники бюджетної кризи. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія «Економіка та управління»*. 2018. Том 29 (68).№ 5. С. 142-149.

[URL:http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_5/33.pdf](http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_5/33.pdf)

2. Олексенко Р.І. Формування концепції креативної особистості як фактор креативно-знаннєвої економіки в умовах викликів глобалізації. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2017. № 71. С.118-126

УДК 338.26

РЕГІОНАЛЬНА КЛАСТЕРІЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ

Мілько Д.О., д.т.н.,

Педченко Г.П., к.е.н.,

*Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь,
Україна*

Summary. The system of indicators for the characterization of the entrepreneurship condition was proposed. The statistical analysis of the current entrepreneurship condition in the regions on the basis of multicriteria assessment, namely cluster analysis was conducted.

Keywords: entrepreneurship, regions, cluster analysis

Постановка проблеми. Як невід’ємний сектор ринкової економіки підприємництво має явну регіональну орієнтацію, оскільки підприємства, наприклад, малого бізнесу, які мають найбільшу питому вагу серед підприємств-суб’єктів господарювання у всіх регіонах, планують свою діяльність, виходячи, перш за все, з потреб місцевих ринків, обсягів та структури локального попиту, а місцева влада в межах своїх повноважень формує підприємницький клімат.

Отже, проведення системних реформ, які охоплюють різні аспекти економічного життя регіонів України, потребує науково обґрунтованих концептуальних пропозицій щодо сприяння розвитку підприємництва в контексті інтеграційних процесів. важливою складовою реформування має бути створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, формування